

SIŁA KOBIET

Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Sztuki Współczesnej, ul. Staromłyńska 1

Wystawa czynna od 13 listopada 2021 do 16 stycznia 2022 roku

Wernisaż: 12 listopada 2021, godz. 18.00

Organizator: Muzeum Narodowe w Szczecinie, współorganizator: Akademia Sztuki w Szczecinie

Artyści: Shaila Resia Agha & Aneta Grzeszykowska, Sheila Okanga & Iza Plucińska, Fauzia Aly Khan & Anna Molska, Faith Kwamboka & Marta Ziółek, Ciro G. & Justyna Machnicka, Linda Shuma & Natalia Szostak, Shangazi Masika & Alicja Pilarczyk, Ciru Karimi & Irena Zieniewicz, Jan Smaga

Kuratorzy: Marlena Chybowska-Butler, Łukasz Jastrubczak, Zorka Wollny

Wystawie towarzyszyć będą wydarzenia (na wszystkie wstęp wolny):

– 13 listopada, godz. 17.00–18.00 – spotkanie z artystami i kuratorami, oprowadzanie po wystawie, MNS–MSW

– 14 listopada, godz. 17.00–18.00 – spotkanie z artystami i kuratorami, oprowadzanie po wystawie, MNS–MSW

Wystawa finansowana ze środków programu ramowego Unii Europejskiej „Marie Skłodowska-Curie Action. Research and Innovation Staff Exchange. Horizon 2020.” Umowa grantowa nr 872718.

Wystawa „Siła kobiet” jest kontynuacją Festiwalu DUOS zainicjowanego przez Akademię Sztuki w Szczecinie i realizowanego we współpracy z: Muzeum Narodowym w Szczecinie, Pwani University w Kilifi, Università degli Studi w Maceracie, Kenyatta University w Nairobi oraz Distant Relatives Events Limited w Kilifi jako część projektu TPAAE*. Jego głównym celem jest wymiana doświadczeń w obszarze sztuki tradycyjnej i współczesnej w Polsce oraz Kenii; wzajemne poznawanie praktyk artystycznych, a także form edukacji artystycznej. Dwie z planowanych trzech edycji Festiwalu odbyły się w tym roku w Kilifi. Duety twórców z Polski i Kenii pracowały nad wspólnymi projektami przy pomocy i udziale studentów Uniwersytetu Pwani, lokalnych rzemieślników, muzyków, tancerzy i aktywistów społecznych. Wykładowcy Uniwersytetu w Maceracie organizowali KIDS Session – warsztaty plastyczne dla dzieci. W efekcie społeczność regionu Kilifi mogła uczestniczyć w wielu różnorodnych wydarzeniach artystycznych.

Pierwszy Festiwal DUOS w Kilifi (marzec 2021, kuratorzy: Zorka Wollny, Łukasz Jastrubczak) dedykowany był pojęciu wspólnoty. Kolejny (wrzesień 2021, kuratorki: Zorka Wollny i Ciro G.) – prawom i sile kobiet. W październiku i listopadzie bieżącego roku Muzeum Narodowe w Szczecinie gości kenijskich artystów aby mogli zapoznać się z naszą kulturą, sztuką, instytucjami, niezależnymi grupami/miejscami artystycznymi i – oczywiście – żeby kontynuowali współpracę z polskimi artystami w celu realizacji dwóch wystaw: „Wspólnota” i „Siła Kobiet”. Część z eksponowanych prac w muzeum będzie dokumentacją dzieł powstałych w Kenii (performances, instalacje), niektóre zostaną stworzone in situ (tj. murale) w Szczecinie.

Kilifi to stolica hrabstwa o tej samej nazwie, miasto położone na wybrzeżu Oceanu Indyjskiego, pomiędzy Mombasą a Malindi, zamieszkałe przez przedstawicieli kilku z dziewięciu grup etnicznych nazywanych Mijikenda, spośród których zdecydowaną większość stanowi lud Giriama. Z niego wywodzi się niekwestionowana pionierka ruchu antykolonialnego w Kenii – Mekatilili wa Menza. Jako pierwsza otwarcie demonstrowała potrzebę obrony społeczności Mijikenda, a w szczególności kultury Giriama przed agresją i dominacją kolonialną Brytyjczyków. Zainicjowała i dowodziła powstaniem Giraima w latach 1913–1914. Jej wola walki i zdolności przywódcze wzbudzały szacunek zarówno u starszyny, jak i całej społeczności. Jest to absolutnie niebywała sytuacja w patriarchalnej kulturze, kiedy kobieta i matka staje na czele walki ze światowym imperium. Dzisiaj Mekatilili wa Menza jest symbolem obrony demokracji, równouprawnienia, mądrego i kompetentnego przywództwa. Zainspirowane jej dokonaniem, artystki drugiego Festiwalu, w swoich pracach odniosły się do historii oraz, przede wszystkim, do współczesnej sytuacji kobiet w Kenii – spotykającej je przemocy czy doznawanego przez nie wykluczenia ekonomicznego z jednej strony; z drugiej – ich kreatywności i przedsiębiorczości.

Iza Plucińska i Sheila Okanga zrealizowały film animowany opowiadający historię Mekatilili z perspektywy kury. Według miejscowej legendy Mekatilili spoliczkowała brytyjskiego komisarza okręgowego, kiedy przyszła do niego z kurą i pisklętami aby wyrazić swój sprzeciw wobec wysyłania dzieci Giriama na pierwszą wojnę światową wraz z wojskiem brytyjskim. Drugim filmem, który powstał w zespole filmu i animacji to trzyminutowa etiuda do poematu Shangazi Masiki „Daughters in Law” poświęconego miłości i solidarności kobiet.

Shaila Resia Agha i Aneta Grzeszykowska postanowiły uhonorować patronkę festiwalu monumentalną rzeźbą zatytułowaną „Ushaha fitswa” (Ukryty skarb), która zatopiona w Oceanie Indyjskim, stanie się atrakcją dla amatorów nurkowania i jednocześnie przyczyni się do odbudowy rafy koralowej. Realizacja tego projektu przewidziana jest na rok 2022.

Fauzia Aly Khan i Anna Molska wspólnie odkrywały i uczyły siebie nawzajem oraz studentów różnych technik i materiałów stosowanych w ceramice oraz sposobów pigmentacji. Na murze przyszłej szkoły Seahorse stworzyły porcelanową mozaikę inspirowaną tradycyjnymi kenijskimi wzorami. Ciru Karimi i Irena Zieniewicz skupiły się na tkaninach i ich naturalnych metodach barwienia pigmentami pozyskiwanymi z liści, nasion, kory i korzeni roślin.

Shangazi Masika i Alicja Pilarczyk jako duet poetycko-muzyczny przygotowały widowisko operowe „Gama Ra Kimbi” (Siła kobiety) na temat kobiecej siły i niezależności. Na libretto złożyły się prawdziwe historie kobiet z Kilifi. Natomiast muzyka to assemblaż muzyki klasycznej i popularnej z lokalnymi pieśniami i melodiami wykonywanymi przez lokalny chór Tumaini.

Marta Ziółek i Faith Kwamboka przygotowały performance łączący tradycję tańców rytualnych ze współczesną kulturą klubową, do współpracy zaproszono DJ-ów i raperów z Kilifi. Artystki przywołały kolonialne duchy i wykorzystały taneczne motywy naruszające tabu, przez co mogące wydawać się kontrowersyjne, niewygodne w pewnych kontekstach.

Linda Shuma i Natalia Szostak rozpoczęły pracę nad swoim projektem od spotkań z dziewczynami z organizacji Kesho Kenya oraz grupą studentów z Uniwersytetu Pwani. Rozmawiały o żeńskich autorytetach, osobistych doświadczeniach w kontekście tradycji i uwarunkowań kulturowych determinujących życie kenijskich kobiet. Ich opowieści zostały wykorzystane w szablonach do graffiti, które w formie haseł artystki namalowały na jednym z budynków kampusu Uniwersytetu Pwani oraz na ulicach Kilifi.

Ciro G. i Justyna Machnicka zebrali wokół siebie grono młodych aspirujących dziennikarzy w celu przygotowania magazynu o kobietach z Kilifi w duchu Mekatilili wa Menza. Powstało kompendium poruszających osobistych historii, dotyczących m.in. kwestii kulturowego i społecznego statusu kobiety w kenijskim społeczeństwie, drogi dziewczynek do dorosłości, sztuki i literatury tworzonych przez kobiety, działalności lokalnych organizacji wspierających dziewczynki i kobiety poprzez edukację (np. na temat menstruacji), przekazywanie umiejętności pozwalających na zapewnienie sobie niezależności (sposoby na zarabianie pieniędzy) czy informacji dotyczącej prawa i pomocy prawnej (np. w częstych przypadkach gwałtów). „MekaZin” zostanie wydrukowany i będzie dostępny w Szczecinie podczas wystawy w Muzeum Narodowym w Szczecinie – Muzeum Sztuki Współczesnej.

WSPÓLNOTA

Muzeum Narodowe w Szczecinie – Muzeum Sztuki Współczesnej, ul. Staromłyńska 1

Wystawa czynna od 13 listopada 2021 do 16 stycznia 2022 roku

Wernisaż: 12 listopada 2021, godz. 18.00

Organizator: Muzeum Narodowe w Szczecinie, współorganizator: Akademia Sztuki w Szczecinie

Artyści: Zippy Kimundu & Małgorzata Mazur, Castro Osore & Anna Orlikowska, Wacu Kihara & Emilia Łapko, Mohamed Mbwana Omar & Piotr Pauk, Biko Wesa & Witek Orski, Simba Wanga & Anna Nowicka, Richard Onyango & Zbigniew Rogalski; Mramba Mweni, Said Chengo & Łukasz Jastrubczak, Said Luganje Kahindi, Christian Niccoli

Kuratorzy: Marlena Chybowska-Butler, Łukasz Jastrubczak, Zorka Wollny

Wystawie towarzyszyć będą wydarzenia (na wszystkie wstęp wolny):

– 13 listopada, godz. 17.00–18.00 – spotkanie z artystami i kuratorami, oprowadzanie po wystawie, MNS–MSW

– 14 listopada, godz. 17.00–18.00 – spotkanie z artystami i kuratorami, oprowadzanie po wystawie, MNS–MSW

Wystawa finansowana ze środków programu ramowego Unii Europejskiej „Marie Skłodowska-Curie Action. Research and Innovation Staff Exchange. Horizon 2020.” Umowa grantowa nr 872718.

„Wspólnota” to tytuł jednej z wystaw w MNS (obok „Siły Kobiet”), będących kontynuacją Festiwalu DUOS, który dwa razy w tym roku odbył się w Kilifi w Kenii. Zorganizowany przez Akademię Sztuki w Szczecinie oraz Muzeum Narodowe w Szczecinie, stanowi część projektu TPAAE. Głównym celem Festiwalu jest wymiana doświadczeń w obszarze sztuki tradycyjnej i współczesnej Polski i Kenii, poznawanie współczesnych twórców oraz form edukacji artystycznej w tych rejonach świata.

W ramach Festiwalu „DUOS” artystki i artyści z Kenii i Polski, pracując w duetach, zrealizowali wspólne projekty, dzielili się swoim doświadczeniem ze studentami i studentkami Uniwersytetu Pwani i lokalną społecznością na wybrzeżu kenijskim. Efekty tej współpracy prezentowane były w przestrzeni publicznej Kilifi, 50 kilometrów na północ od Mombasy. Od października 2021 artyści polscy i kenijscy kontynuują pracę w Szczecinie, a ich finalne projekty zaprezentowane zostaną w ramach wystawy zbiorowej w Muzeum Narodowym w Szczecinie – Muzeum Sztuki Współczesnej (wernisaż 12 listopada 2021).

Uwaga kuratorów pierwszej edycji Festiwalu w Kilifi (luty/marzec 2021), Zorki Wollny i Łukasza Jastrubczaka, skupiła się na lokalnych społecznościach zamieszkujących tereny wokół zatoki Kilifi – przede wszystkim, na stanowiący większość lud Giriama. Bezpośrednia współpraca z jego przedstawicielami była kluczowym elementem tego Festiwalu, dedykowanego pojęciu „wspólnoty”. Zaproszeni artyści i artystki, w większości wykładowcy i wykładowczynie Akademii Sztuki w Szczecinie, uznani i cenieni na rynku sztuki oraz praktykujący w regionie Kilifi twórcy, którzy zaczynają swą przygodę ze sztuką bądź czekają na większe docenienie, stworzyli osiem duetów. Wraz z asystującymi im studentami i studentkami z Uniwersytetu Pwani, lokalnymi aktywistami, zespołami taneczno-muzycznymi oraz dziećmi i młodzieżą, uczęszczającymi do lokalnej, oddolnie założonej szkoły podstawowej, stworzyli swoistą, tymczasową „wspólnotę”.

Anna Nowicka, choreografka i Simba Wanga, tradycyjny zespół muzyczno-taneczny z plemienia Giriama pracowali nad wspólnym przedstawieniem, którego bohaterką była legenda ludu Giriama – Mekatilili Wa Menza, wojowniczką o emancypację Giriama spod rządów brytyjskich kolonizatorów. Małgorzata Mazur i Zippy Kimundu rozpoczęły film dokumentalny o innym lokalnym zespole Zaire Ngome Msaga Pore, który przygotowywał się do występu w ramach finału Festiwalu DUOS. Mohamed Mbweni Omar, który zajmuje się przede wszystkim malowaniem szyldów sklepów, barów, zakładów rzemieślniczych i usługowych razem ze szczecińskim street-artystą Piotrem Paukiem, stworzyli mural na jednej ze ścian szkoły podstawowej. Powstała praca formalnie nawiązująca do grafiki znajdującej się na rewersie banknotów kenijskich (będących kwintesencją relacji społecznych), która reprezentuje wartości takie, jak: nauka, praca, Afryka.

Jako duet fotograficzny, Biko Wesa i Witek Orski przyjrzeni się sposobom produkcji wina palmowego Mnazi, które jest ważną częścią tradycji ludu Mijikenda – dziewięciu plemion pochodzących z wybrzeża Kenii. Obecnie tradycja produkcji tego wina jest umniejszana i wymazywana (produkcja wina jest nielegalna) w narracji dominującego dyskursu politycznego.

Richard Onyango oraz Zbigniew Rogalski w swojej instalacji rzeźbiarsko-malarskiej odnieśli się do najstarszych archeologicznych szczątków ludzkich, znalezionych w Kenii, traktując je jako pretekst do poruszenia tematu najważniejszej relacji między ludźmi – miłości.

Z inicjatywy dwóch duetów na terenie, na którym wkrótce zostanie zbudowana szkoła podstawowa Seahorse, powstało nieformalne Centrum Sztuki, przez miesiąc tętniące różnymi wydarzeniami artystycznymi. Szkoła Seahorse Dockers School, działająca od kilku lat w tymczasowym budynku, dedykowana jest dzieciom, których rodziców nie stać na podstawową edukację. Powstała z inicjatywy lokalnych aktywistów: Saida Chengo i Mramby Mweni.

Anna Orlikowska we współpracy z Castro Osore, Saidem Chengo, Mrambą Mweni i Łukaszem Jastrubczakiem zorganizowali dwutygodniowe warsztaty z lokalną młodzieżą, ich efektem były wizjonerskie modele przyszłej szkoły, mural przedstawiający rzut wioski widziany oczyma dzieci oraz seria glinianych rzeźb.

Castro we współpracy z Łukaszem Jastrubczakiem namalował iluzoryczne przedstawienie krajobrazu znajdującego się za zamalowanym fragmentem muru – ziemi, którą zajął Uniwersytet Pwani (założony w 2007 roku), a która kiedyś była zamieszkała przez lud Giriama. Emilia Łapko w ramach aranżowanych sesji modowych fotografowała kostiumy zaprojektowane przez Wacu Kiharę, z lokalnego typu tkaniny zwanej kanga oraz polskiego lnu i uszyte przez lokalne krawcowe.

Ważnym projektem towarzyszącym Festiwalowi DUOS są KIDS Session – warsztaty dla dzieci realizowane przez profesor Flavię Satrą, Rositę Deluigi i Giuseppe Capriotti z Uniwersytetu w Maceracie. W trakcie trwania drugiej edycji, na terenie szkoły Seahorse Dockers zrealizowane zostały również warsztaty z udziałem lokalnej młodzieży prowadzone przez Zuzannę Wollny.

Festiwal DUOS

Tekst pod redakcją kuratorów Festiwalu DUOS został opublikowany na łamach Magazynu SZUM

Festiwal „DUOS” realizowany jest przez Akademię Sztuki w Szczecinie oraz Muzeum Narodowe w Szczecinie, we współpracy z instytucjami zrzeszonymi w konsorcjum TPAAE – Transcultural Perspectives in Art and Art Education[1]: Uniwersytet Pwani (Kenia), Uniwersytet Kenyatta w Nairobi (Kenia), Uniwersytet w Maceracie (Włochy), Distant Relatives Events Limited (Kenia).

Festiwal, wpisując się w postawę badawczą TPAAE, jest nastawiony na wymianę doświadczeń w obszarze sztuki tradycyjnej i współczesnej Polski i Kenii, poznawanie wzajemnych tradycji i współczesnych praktyk artystycznych oraz form edukacji artystycznej.

W ramach Festiwalu „DUOS” artystki i artyści z Kenii i Polski, pracując w duetach realizują wspólne projekty artystyczne oraz dzielą się swoim doświadczeniem ze studentami i studentkami Uniwersytetu Pwani i z lokalną społecznością na wybrzeżu kenijskim. Efekty tej współpracy prezentowane były w marcu i wrześniu 2021 w przestrzeni publicznej Kilifi, 50 kilometrów na północ od Mombasy. W październiku i listopadzie 2021 artyści polscy i kenijscy kontynuować będą pracę w Szczecinie, gdzie finalnie ich projekty zostaną zaprezentowane na wystawie zbiorowej w Muzeum Narodowym w Szczecinie.

Podczas pierwszej edycji Festiwalu (luty/marzec 2021, Kilifi, Kenia), dedykowanej idei „wspólnoty”, współpracowało ze sobą 8 duetów. Witek Orski realizował projekt fotograficzny z Biko Wesą, eksplorując lokalne wytwory kulturowe (wino palmowe) w kontekście oporu wobec dominującego dyskursu władzy. Anna Nowicka i Simba Wangi – tradycyjny zespół muzyczny z plemienia Giriama[2] – stworzyli wspólny performans przywołując bohaterkę ludu Giriama – Mekatilili Wa Menza. Richard Onyango oraz Zbigniew Rogalski odnieśli się w swojej instalacji do najstarszych archeologicznych szczątków znalezionych w Kenii, snując wizję miłosnej relacji praludzi. Małgorzata Mazur oraz Zippy Kimundu realizowały film dokumentalny o lokalnym zespole muzycznym Zaire Ngome Msaga Pore, który przygotowywał się do występu w ramach finału Festiwalu DUOS. Piotr Pauk i Mohamed Mbwana Omar stworzyli mural zainspirowany kenijskim banknotem, współpracując z lokalną społecznością młodych artystów ulicznych. Emilia Łapko w ramach zaaranżowanych sesji modowych fotografowała kostiumy zaprojektowane przez Wacu Kihare, z lokalnego typu tkaniny kanga. Castro Osore we współpracy z Łukaszem Jastrubczakiem namalował na ścianie iluzjonistyczny mural przedstawiający ziemię znajdującą się za zamalowanym murem należącą do Uniwersytetu Pwani. Ściana oddziela teren przyszłej szkoły Seahorse Dockers od ziemi, która kiedyś należała do ludu Giriama. Szkoła Seahorse Dockers powstała z inicjatywy lokalnych aktywistów Saida Chengo i Mramby Mweni jest dedykowana najbiedniejszym dzieciom i młodzieży z lokalnej wioski, których rodziców nie stać na podstawową edukację. W tym samym miejscu Anna Orlikowska we współpracy z Castro Osore, Saidem Chengo, Mrambą Mweni i Łukaszem Jastrubczakiem zorganizowali dwutygodniowe warsztaty z lokalną młodzieżą, których efektem były wizjonerskie modele przyszłej szkoły, mural przedstawiający rzut wioski widziany oczyma dzieci oraz seria glinianych rzeźb.

Biorące udział w drugiej edycji Festiwalu DUOS (sierpień/wrzesień 2021, Kilifi, Kenia) artystki odniosły się pośrednio do bohaterki ludu Giriama – Mekatilili Wa Menza, walczącej z kolonialną władzą brytyjską na początku XX wieku, oraz podniosły temat praw kobiet i ich siłę. Aneta Grzeszykowska we współpracy z Shailą Resia Aghą stworzyły model maski Mekatilili Wa Menza ze stalowych prętów, która w docelowej skali, ma znaleźć się na dnie oceanu indyjskiego. Marta Ziółek razem z Faith

Kwamboką oraz studentkami i studentami Uniwersytetu Pwani zrealizowały performance taneczny, przywołując duchy kolonialne i aktywując taneczne motywy, niewygodne w określonych kontekstach oraz podatne na tabuizację. Izabela Plucińska zrealizowała ze studentami Uniwersytetu Pwani oraz Sheilą Okangą film animowany opowiadający historię Mekatilili Wa Menza. Anna Molska i Fauzia Aly Khan pracowały nad ceramiczną mozaiką w szkole Seahorse Dockers. Justyna Machnicka i Ciro G. razem ze studentkami Uniwersytetu Pwani, stworzyły ZIN, w którym zebrane zostały historie lokalnych kobiet dotyczące problemów związanych ze stygmatyzacją menstruacji, ciążą u nieletnich dziewczyn, opresją względem kobiet oraz trudnością wyboru przez kobiety innej, niż tradycyjna, drogi życia. Ciru Karimi i Irena Zieniewicz eksperymentowały z naturalnymi barwnikami, tkaninami oraz technikami sitodruku. Shangazi Masika i Alicja Pilarczyk przygotowały razem ze studentami operę, której libretto oparte jest na historiach kobiet żyjących w rejonie Kilifi. Muzyka tej opery jest asamblażem lokalnych pieśni i melodii wykonywanych przez lokalny kobiecy chór Tumaini oraz elementów muzycznych pochodzących z obszarów świata europejskiego. Linda Shuma i Natalia Szostak rozpoczęły pracę nad swoim projektem od spotkań z młodzieżą oraz grupą studencką z Uniwersytetu Pwani. Wspólne dyskusje dotyczące obecności żeńskich autorytetów oraz osobistych doświadczeń w kontekście lokalnej tradycji i szerszych uwarunkowań kulturowych pozwoliły na zebranie i napisanie kilkunastu haseł w formie graffiti szablonowego, zarówno na ścianach wewnątrz kampusu Pwani, jak i na ulicach Kilifi.

Dodatkowym składnikiem Festiwalu DUOS jest aktywność profesor Rosity Deluigi i jej zespołu badaczy z Uniwersytetu w Maceracie współpracującego z lokalnymi artystami i studentami w ramach pracy z dziećmi z szeregu szkół podstawowych w Kilifi stanowiąca KIDS Sessions. W trakcie trwania drugiej edycji, na terenie szkoły Seahorse Dockers zrealizowane zostały również warsztaty z udziałem lokalnej młodzieży prowadzone przez Zuzannę Wollny.

Kuratorami Festiwalu DUOS są Zorka Wollny i Łukasz Jastrubczak.

Kuratorami planowanej na listopad wystawy podsumowującej obie edycje Festiwalu DUOS w Muzeum Narodowym w Szczecinie, będą Marlena Chybowska-Butler i Łukasz Jastrubczak.

[1] Projekt TPAAE finansowany jest ze środków programu ramowego Unii Europejskiej w zakresie badań naukowych i innowacji Horyzont 2020 na podstawie umowy o udzielenie dotacji nr 872718; <http://tpaae.eu>.

[2] Największe plemię z ludu Mijikenda zamieszkującego od ok. XVI wieku kenijskie wybrzeże na południe od Somalii.

